

Lublin, 17.04.2019

Recenzja

Pracy doktorskiej mgr **Le Thanh An** pt.: „**The conservation and management of Vietnamese national parks, with the Bach Ma National Park as a case study**”, wykonanej na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego

Pogodzenie potrzeb zadań ochronnych parków narodowych z możliwością wykorzystania ich terenu i zasobów na rzecz rozwoju społeczno - gospodarczego jest zadaniem bardzo skomplikowanym i trudno byłoby wskazać park narodowy, w którym zostałby ono rozwiązane w sposób w pełni satysfakcjonujący. Jest to też związane z systemem finansowania działalności parków narodowych gdyż zazwyczaj, oparcie go głównie na dotacjach budżetowych jest niewystarczające. Kolejnym, a dostrzeganym od niedawna problemem dla efektywnego prowadzenia działalności ochronnej, jest postrzeganie parków narodowych i poziom ich społecznej akceptacji tak ze strony osób odwiedzających park jak i lokalnej ludności. Takie kompleksowe rozwiązania pozwalające na wprowadzenie zrównoważonych form gospodarowania zasobami przyrody są bardzo potrzebne w Wietnamie, który rozwija swój system obszarowej ochrony przyrody, posiadając obecnie 30 parków narodowych zajmujących ok. 3% powierzchni tego kraju.

Rozprawa mgr Le Thanh An składa się z trzech tematycznie powiązanych artykułów podejmujących tematykę charakterystyki działań ochronnych i zarządzania parkami narodowymi Wietnamu, próbę oceny atrakcyjności poszczególnych parków w tym kraju dla turystów oraz akceptacji programu ochrony flagowego gatunku gibbona *Nomascus annamensis*, poprzez ocenę skłonności do współfinansowania tego projektu. Rozprawa zawiera również streszczenia tych artykułów w języku polskim i angielskim, jak też krótkie podsumowanie oraz sformułowane w punktach końcowe wnioski.

Dwa pierwsze artykuły: "The comparative analyses of selected aspects of conservation and management of Vietnam's national parks" oraz "An evaluation of destination attractiveness for nature based tourism: recommendation for the management of national parks in Vietnam" zostały opublikowane w znanym czasopiśmie "Nature Conservation", a trzeci artykuł: "Tourist and local resident preferences for the northern yellow-cheeked gibbon *Nomascus annamensis* conservation program in the Mach Ma National Park, Central Vietnam" w czasopiśmie Tropical Conservation Science. Oba te czasopisma posiadają na

dotychczasowej liście "A" MNiSW 25 punktów. Łączna wartość IF dla tych publikacji wyniosła 3,883.

Wszystkie publikacje wchodzące w skład rozprawy doktorskiej mgr Le Thanh An są pozycjami wieloautorskimi, niemniej doktorant jest w każdej z nich pierwszym autorem i zgodnie z załączonymi oświadczeniami współautorów - jego udział w poszczególnych opracowaniach wynosił kolejno: 60, 50 i 50%.

Pozostały dorobek naukowy mgr Le Thanh An obejmuje: siedem artykułów naukowych z czego sześć zostało opublikowanych w języku wietnamskim w periodykach uniwersytetów Da Nang i Hue, a jeden w języku angielskim w Journal of Environmental Science, Toxicology and Food Technology, jeden rozdział w monografii dot. waloryzacji ekonomicznej środowiska Wietnamu oraz dwa doniesienia konferencyjne ze Zjazdu Polskiego Towarzystwa Zoologicznego w Zielonej Górze. W mojej ocenie jest to dorobek spełniający kryteria wymagane w przebiegu przewodu doktorskiego.

Pierwsza z prac składających się na rozprawę doktorską: "The comparative analyses of selected aspects of conservation and management of Vietnam's national parks" stanowi studium porównawcze poszczególnych parków narodowych Wietnamu, zawierając szczegółowy opis ich stanu ochrony, sposobu zarządzania, kompetencji personelu, systemu finansowania, charakterystyki potencjału przyrodniczego oraz wskazując najbardziej istotne zagrożenia dla prowadzonych tam działań ochronnych. To szczegółowe zestawienie parametrów definiujących status każdego z wietnamskich parków narodowych umożliwia wskazanie pozytywnych i negatywnych aspektów charakterystycznych dla poszczególnych jednostek. Analiza ta została przeprowadzona z rozróżnieniem na parki prowincjonalne oraz zarządzane centralnie.

Druga publikacja: "An evaluation of destination attractiveness for nature based tourism: recommendation for the management of national parks in Vietnam", przedstawia propozycję opartego o bezwzględne kryteria, systemu waloryzacji atrakcyjności poszczególnych parków dla turystyki. System ten uwzględniający 13 zmiennych opisujących walory przyrodnicze, kulturowe, komunikacyjne (dostępności), miejsc noclegowych oraz pozostałej infrastruktury, wykorzystuje nowoczesne metody tzw. wielokryterialnego wspomagania decyzji. Wyniki przeprowadzonej analizy umożliwiają ranking wietnamskich parków według stopnia ich atrakcyjności, ale także wskazanie preferencji i oczekiwań osób odwiedzających dany park oraz aspektów podnoszących lub obniżających jego atrakcyjność dla potencjalnych użytkowników.

Trzeci element rozprawy doktorskiej mgr Le Thanh An: "Tourist and local resident preferences for the northern yellow-cheeked gibbon *Nomascus annamensis* conservation program in the Mach Ma National Park, Central Vietnam" jest dopełnieniem pierwszych dwóch publikacji. W ramach tego opracowania dokonano oceny możliwości wsparcia programów ochrony prowadzonych przez park narodowy zarówno poprzez turystów jak i okoliczną ludność, czynników które wpływają na postawy społeczne w tym aspekcie, a jednocześnie wskazania potencjalnej roli gatunków flagowych w promowaniu działań ochronnych na terenie parku.

Zarówno w trzech opublikowanych opracowaniach jak i w podsumowaniu rozprawy doktorskiej, mgr Le Thanh An zawarł szereg stwierdzeń, ważnych dla poszerzenia wiedzy o funkcjonowaniu wietnamskich parków narodowych, identyfikując zarówno silne jak i słabe strony obecnych form zarządzania. Sformułował też konkretne rekomendacje dla usprawnienia sposobu zarządzania tymi jednostkami oraz jasno zidentyfikował najbardziej istotne zagrożenia dla stanu środowiska przyrodniczego i poziomu bioróżnorodności, stanowiącego o wysokich walorach tych obszarów chronionych. Bardzo pomocnymi dla wprowadzenia efektywnych strategii marketingu turystycznego w wietnamskich parkach narodowych i zarządzania ruchem turystycznym zgodnie z zasadami turystyki zrównoważonej, powinny być wyniki analiz dotyczących atrakcyjności poszczególnych parków oraz oczekiwań i preferencji odwiedzających je osób. W tym kontekście, dysertacja mgr Le Thanh An może stać się ważnym krokiem na drodze ku wypracowaniu racjonalnych metod zarządzania parkami narodowymi Wietnamu, z których pierwszy został utworzony dopiero w 1962 roku, a większość z nich powstała po roku 2000.

Dobór tematu rozprawy uważam więc za bardzo trafny, metody opracowania materiałów źródłowych za prawidłowe a sposób prezentacji wyników za przejrzysty.

Literatura cytowana w przez mgr Le Thanh An w trzech pracach składających się na rozprawę doktorską, stanowi w mojej opinii poprawnie dobrany i wyczerpujący przegląd piśmiennictwa dotyczącego przedmiotu dysertacji. Świadczy to o dobrej orientacji autora w stanie wiedzy na temat obranego przedmiotu rozprawy.

Z uwagi na formę przedstawionej rozprawy doktorskiej, składającej się z trzech prac opublikowanych już w recenzowanych czasopismach, trudno byłoby odnieść się do czysto redakcyjnych aspektów tej dysertacji, poprawności stosowanej terminologii, sformułowań lub czysto lingwistycznych uchybień. Nie mam natomiast uwag tego typu odnośnie załączonego podsumowania tak w języku polskim jak i angielskim.

Pewien niedosyt pozostawia tylko wyjątkowo oszczędne potraktowanie wniosków przedstawionych na koniec podsumowania pracy.

Nie obniża to jednak mojej ogólnej oceny pracy, którą uważam za wartościową i dobrze przygotowaną. Dlatego też stwierdzam, że przedstawiona rozprawa pt. „**The conservation and management of Vietnamese national parks, with the Bach Ma National Park as a case study**” spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim, określone w artykule 13 Ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. Ustaw nr 65, poz. 595) i wnioskuję o dopuszczenie **mgr Le Thanh An** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kajetan Perzanowski